

17 Aralık bayram günü olmalı

Türk dostlarıma mektup

Kalypso Nicolaidis¹

Değerli Dostlar,

Bu mektubu size sıkıntılı bir anda yazıyorum. Herkesin bildiği gibi geleceği tahmin etmek zor zenaatir, hele hele bu Avrupa zirvelerin gece oturumlarında yorulmuş devlet başkanları tarafından çizilecek siyasi bir gelecek ise. Yakın bir tarihte, Koç Üniversitesi'nde AB'nin '17 Aralık' kararı hakkında konuştum. Dikkatli bir iyimserlik bulmayı umarken, umutsuz beklentilerle karşılaştım. Hüsrân ve umutlardan doğabilecek kararlar verilmeden önce, size yazmak istedim. Sizin düş kırıklığınız benim düş kırıklığımdır Türk dostlarım. Önümüzdeki yıllarda AB halkları ve Türk halkı arasındaki 'iletişim kopukluğunu' aşacağımızı, bu evlilik için yeni birliktekililerin sözlerini icad edeceğimizi umud ettiğimi ifade ederek düşüncelerimi sizinle paylaşıyorum.

EVET – AMA..!

Üç öngörü ile başlamak istiyorum. Öncelikle, Kıbrıs'a veto hakkını kullandırmamak için yollar bulunacak ve Türkiye tarih alacaktır. Bu tarih Fransa'nın yeni Avrupa Anayasası için yapacağı referandumun tarihi tarafından belirlenecek, müzakerelerin başlangıcı bir süre geciktirilecektir. İkincisi, karar 'ayrıcılık ortaklık' kavramını tam üyeliğe alternatif olarak gündeme getirmeyecek (Türkiye zaten şu anda bu statüye sahip!) ancak müzakere başlangıcının katılımı kendiliğinden getirmediği de açık bir şekilde belirtecektir. Üçüncüsü, kararda uzun zamandır beklenen ve daha önce Avrupa Komisyonu raporunda ifade edilen 'Ama'lar ışığında 'Evet'i sınırlandıran çekinceler olacaktır.

18 Aralık günü soru şu olacaktır: Varılan nokta bizi tatmin ediyor mu, etmiyor mu? Benim düşüncem ve önerim: Eğer yukarıda zikrettiğim senaryo gerçekleşirse, yanıt kesinlikle evet olmalı, tatmin edici olarak görülmelidir. Niye? Bu düşüncemi temellendirmeden, ortak kıtamızın geleceği hakkında henüz sizin kadar vizyon sahibi olmayan Avrupalıların bazı sözlerini sabır ve sebatla karşılamanızı teklif ederim,

1. **Türkiye yanlısı komplolar.** Söylediğimize göre, Türkler, Yunanlılar kadar komplo teorilerine değer veriyormuş. Doğrudur, ve Brüksel'de gerçekten bir tezgah söz konusudur. Ancak bu sizin 'Brüksel'deki diplomatlar ve siyasiler, Türkiye'yi ayazda bırakmanın nazik yollarını aramaktalar' şeklinde düşündüğünüz tezgah değildir.' Eğer bunların önemli bir kısmı bir komploya ortak olmuşlarsa, bunun amacı kendi ülkelerindeki muhalefetlerine ve bazı kamuoyu kesimlerine karşı, müzakereleri olumsuz tepkileri en aza indirgeyecek şekilde başlatmaktır. Brüksel'de herkes, Türkiye'nin o meşhur Kopenhag Kriterleri'ni tümüyle yerine getirmediğini biliyor. Ancak herkes, 1990 sonlarında başlatılan ve Erdoğan hükümeti tarafından 2002'den beri hızlandırılan reformların daha hızlı bir şekilde gerçekleştirilemeyeceğini ve hükümetinizin 'Ankara kriterlerine' bağlı olduğuna kani. Toplumsal davranış değişimlerim ve reformların hayata geçirilmesinin bir anda olamayacağını da herkes biliyor. Bu nedenle Komisyon 'yeterli

¹ Oxford Üniversitesinde Uluslararası İlişkiler profesörü. Halen Paris Ecole Science Politiques'de misafir profesör. Ayrıca George Papandreou'nun Avrupa işlerinde danışmanı ve Oxford Üniversitesi St Antony's Kolej'de Güneydoğu Avrupa Programının başkanı.

derecede yerine getiriyor...' şeklinde bir ifadeye başvurmuş. Komisyonun amaçladığı, reform sürecinin ivme kaybetmeden devam etmesi, ve müzakere sürecini belirlemesidir- bunun tersi değil.

2. **İyisiyle, kötüsüyle Demokrasi:** Değerli dostlar, verdiği çok sayıdaki kararlarla, özellikle de 1999 Helsinki Zirvesiyle Avrupa Birliğinin Türkiye'ye bağlayıcı bir söz vermiş olduğunu söylüyorsunuz. Tam yolun sonuna gelmişken, Fransa ve başka ülkelerdeki referandumlar gibi yeni engellerin çıkarılmasını haksızlık olarak görüyorsunuz. Haklısınız, Avrupa Birliği gerçekten de ilkeler temelinde oluşmuş bir kurumdur; Bütçe, ordu ve idari yapıdan yoksun bir kurum olarak, elindeki tek güç normlar ve kanunlardır. Ancak kötü haber şu ki, AB'nin bu kurumsal yapısı bir yana, ulusal hükümetlerin politikacıları yasal taahhütlerden çok, kendi siyasi geleceklerini düşündüklerini unutulmasın. Chirac ve Schröder'in İstikrar ve Büyüme antlaşmasını, kendi ulusal siyasetleriyle örtüşmeyince nasıl hasıraltı edildiğini hatırlayalım. Daha da önemlisi, belki de kötü bir talih ve tesadüf eseri, Avrupa Birliği siyasetçilerin eskisi gibi kamuoylarına başvurmadan karar aldıkları bir yapı olarak devam edemeyeceği anlaşılmıştır. Bu nedenle birçok lider, hiç istemeseler de, Avrupa Anayasasını kendi kamuoylarına sunmaya karar vermek zorunda kalmışlardır. Chirac'ın şu anki en büyük derdi, Avrupa Anayasası'nın referandumunda kabul edilmesidir. Türkiye konusunda içten olduğuna inandığım bağılılığı dahi şu anda bu amacın gerisinde durmaktadır. Endişesi, birçok insanın Türkiye hakkındaki olumsuz düşüncelerin bu referandumda anayasaya hayır şeklinde ifade edilebileceği doğrultusunda. Bu iki konu arasındaki bağı koparmak Türkiye'de bazı yorumcunun dediği gibi bir bahane değil, siyasi bir zorunluluktur. Kararı okuyunca unutmayın: Uzlaşmalar her zaman çift yüzlüdür ve farklı taraflara farklı mesajlar vermektedir. Chirac, Fransa kamuyuna hem anayasa referandumunu sunmak hem de Türkiye konusunda 'Bu soru hakkında daha ileride karar verme imkanınız olacak' diyebilmeli.
3. **Ama Türkiye farklıdır işte!** 'Anladık da, niye bize denk geliyor bu değişik durum, farklı muamele niye hep bize reva görülüyor? 17 Aralık'ta niye yine bize yapılan ayrımcı tutumu kabul etmemiz gerekiyor?'. Bu düşünceye birden çok yanıt verilebilir. Öncelikle, birçok şartın gerçekten ayrımcılık içerip içermediğini iyi saptamalı, Avrupa Birliğinde hemen hemen herşey için bir emsal mevcuttur. Hatırlayınız ki, 1973'te İngiltere'nin katılımı ancak Fransa'nın onayı alındıktan sonra gerçekleşmişti! Ayrıca, komisyonun Türkiye için önerdiği sürekli değerlendirme ve izleme gibi bazı yeni yöntemler gerçekten de daha önceki katılım süreçlerinden çıkartılan derslerin bir sonucudur ve ilerideki katılım süreçlerini kolaylaştırmaya yöneliktir. En önemlisi, dün Polonya örneğinde olduğu gibi, yarın da müzakereler Türkiye ile tam üyelik hedefiyle yapılacaktır. Ancak iki örnekte de, katılım zorunlu bir sonuç değildi, aksi taktirde zaten müzakere kavramı yersiz olurdu. Yine de kabul etmek gerekir ki, Türkiye 'daha' farklı bir yaklaşıma maruz kalmış durumda: Şimdiye kadar hiç bir katılım kararı bu kadar temkinli alınmamış ve müzakerelerin açık uçlu olabileceği, kamuoyunu rahatlatmak amacıyla da olsa, hiç bu kadar kesin bir dille ifade edilmemişti. Bunu kabul edip, işimize bakalım: Türkiye haktan de çok farklı bir ülke! Eğer deneyimli hukukçuların iyi bildiği gibi, ayrımcılığa karşı en etkili yöntem farklı insanlara farklı muamele yapmak ise buna niye şaşıralım ki? Bizzat siz kendi ülkenizin farklılıklarını vurguluyorsunuz ve AB'deki dostlarınız da bur farklılığın altını çiziyor. Türkiye'nin farklılığı aynı anda hem Türkiye'nin gücü, hem de müzakerelerdeki aşılmaz sorunu olamaz. Karşıtlarımızın

farklılığınıza atıfta bulunan tezlerin (Polonya'dan büyük, Slovakya'dan fakir, Arnavutluk'tan daha Müslüman) Türkiye'nin katılımı için Avrupa'da yeni bir heyecan ve hevese dönüşmesi için yorulmadan ve yılmadan uğraşmalıyız. Şuna canı gönülden inanıyorum ki, Türkiye'nin genç ve eğitilmiş nüfusu, Avrupa'nın köhnemiş sosyal devletlerine, tembelleşmiş iş piyasalarına ve hatalı asimilasyon politikalarına yeni soluk getirecektir. Üstelik, Avrupa ancak Türkiye ile ciddiye alınan küresel bir arabulucu rolünü üstlenmeyi umud edebilir.

4. **'EVET, AMA!'** kararındaki AMA'ları geçersiz kılmak Türkiye'nin elindedir: Yukarıda açıklamaya çalıştığım nedenlerden dolayı, 17 Aralık kararında üç madde şu ya da bu şekilde ifade bulacaktır. Bu 'amaları' serinkanlılıkla karşılamaya ikna edilebilirmisiniz? Sonuçta üçü de farklı tarafların gerçekleşmelerini farklı değerlendireceği beklenmedik durumlara yönelik kontrol ve emniyet mekanizmalarıdır. Müzakerelerin 'askıya alınması' şartı, ancak askeri darbe gibi demokratik süreçten ciddi bir sapma halinde işlerlik kazanabilir ki günümüz Türkiye'sinde böyle bir tehlikeden bahsetmek kanımca tamamen yersizdir. 'Askıya alma' maddesinin Türkiye için değil, Avusturya'nın 1990'lardaki beklenmedik seçim sonuçlarından sonra üye ülkelerin haklarının askıya alınması için yürürlüğe konulduğunu da hatırlayalım. İkinci olarak, 17 Aralık kararı, müzakere başlangıcının katılım sonucunu garanti etmediğini belirtecek. Bunun anlamı iki kulvarlı bir müzakere süreci değil, iki tarafta da gerçekleşebilecek halk oylamaların beklenmedik sonuçları getirebileceğinin kabulüdür. Son olarak serbest dolaşım ile ilgili sınırlandırıcı bir madde olacak, kalıcı olmasa bile, süresiz bir sınırlandırma söz konusu olacaktır. Bu madde de, Avrupalı siyasetçilere, ülkelerindeki kamuoyunun bu iki konuyu kavrayacak olgunluğuna erişmeleri için zaman kazandıracak bir emniyet sübabıdır. Birincisi, serbest dolaşımın sınırlandırılmasına gerek kalmayacak, çünkü AB'de yerini almış daha zengin bir Türkiye'nin vatandaşları, daha önce Portekiz ve Yunanistan'da olduğu gibi, kendi ülkelerinde kalmayı yeğleyeceklerdir. Üstelik, sonunda şu an hızla yaşanan Avrupa Türk işgücüne muhtaç duruma düşücektir. Eğer AB için çizdiğiniz yola inanıyorsanız, ki ben inanıyorum, bu tür emniyet sübablarını ve önünüze konulan şartları bir gülümseme ile geçiştirebilirsiniz: Dünyanın bundan sonraki gidişatı onları anlamsız kılacaktır.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.